

ПРОПОЗИЦІЇ ДО ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ КОМІТЕТУ З ЕНЕРГЕТИКИ НАФТИ І ГАЗУ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

Надавач пропозиції: О. В. Савченко

Асоціація правників України традиційно є одним із найвпливовіших професійних об'єднань держави, а її інституційний голос дедалі більше визначає якість регуляторних рішень, культуру правотворення та реальне втілення принципу верховенства права. В умовах повномасштабної війни, відбудови та швидкої трансформації світових енергетичних ринків роль Комітету з енергетики стає стратегічною: саме у сфері енергетики будь-яка нормативна непослідовність або прогалина відразу перетворюється на ризики для безпеки, інвестицій, стійкості та міжнародної інтеграції України.

Енергетичний сектор входить у фазу глибокої мультифакторної трансформації: модернізація інфраструктури, розвиток ринку гнучкості, інтеграція цифрових технологій, перехід до децентралізованих моделей генерації, розвиток систем накопичення енергії, електромобільності та нових сервісних моделей. Паралельно триває імплементація європейських директив і регламентів, цифровізація процесів, формування нових ринкових механізмів та оновлення підходів до управління енергетичною системою в умовах значних геополітичних викликів.

Саме тому Комітет має стати центром експертного мислення, професійного узгодження й стратегічного бачення, здатним забезпечити якісну адаптацію регулювання, ефективний діалог між державою, бізнесом і міжнародними партнерами та формування правового поля, яке відповідає вимогам сучасності й майбутнього.

Однією з ключових сфер діяльності Комітету, вважаю, має бути вдосконалення регулювання ринку електричної енергії. Незважаючи на тривале декларування лібералізації, ринок досі не працює як повноцінний конкурентний механізм: нормативні колізії, регуляторна непередбачуваність, заборгованості та такі інструменти, як ПСО, суттєво впливають на його розвиток. Комітет має забезпечити системний діалог між учасниками ринку, узагальнення експертних позицій, виявлення прогалин, розробку правових рішень та налагодження комунікацій із НКРЕКП, Міненерго, Комітетом ВРУ, АМКУ та іншими органами державної влади для формування стабільних і збалансованих рішень.

Особливої уваги потребує впровадження механізмів прозорості та доброчесності на оптових ринках у рамках REMIT-2. Ринок потребує роз'яснення, попередження надмірного регуляторного тиску та уніфікації практики застосування норм. Комітет має відігравати провідну роль у формуванні юридично виважених позицій, наданні пропозицій до підзаконних актів та роз'яснювальній роботі для всіх учасників ринку.

Другим стратегічним напрямом Комітету, на мою думку, має бути — розвиток відновлюваної енергетики, децентралізованих систем генерації та інноваційних моделей взаємодії з енергосистемою. Після років регуляторної нестабільності ВДЕ входять у період системної інтеграції, де ключовими стають механізми cable pooling, агрегації, систем накопичення енергії, мікромереж, smart-обліку та децентралізованих сервісних моделей. Саме від якості правового поля залежить, чи зможе Україна відновити довіру інвесторів, забезпечити енергетичну безпеку та прискорити відбудову. Комітет має забезпечити експертний супровід цих процесів, формувати рекомендації до нормативно-правових актів, працювати з профільними асоціаціями та організовувати публічні дискусії щодо практичного застосування нових механізмів.

Новим і надзвичайно важливим напрямом діяльності Комітету має стати розвиток електроенергії як послуги (Energy-as-a-Service). Світовий ринок рухається до сервісних моделей, коли споживачі отримують не мегават-години, а комплекс рішень: гнучкість, резервування, оптимізацію споживання, балансування, розподіл ризиків, локальну генерацію

та системи зберігання. Це потребує глибокого оновлення підходів до договорів, структурування тарифів, правового режиму мікромереж, енергетичних сервісних компаній, peer-to-grid моделей, virtual power plants та інструментів динамічного ціноутворення. Комітет має сформувати експертні підходи до нормативного оформлення цих моделей і запропонувати державі сучасний сервісно-орієнтований підхід до регулювання.

Окремий стратегічний блок — адаптація енергетичного сектору до стрімкого розвитку штучного інтелекту та цифрової інфраструктури. Швидкий ріст потужностей дата-центрів, НРС-кластерів, серверних інфраструктур та енергоємних AI-моделей створює новий тип навантаження на енергосистему і потребує:

- спеціальних режимів приєднання;
- адаптованих тарифних моделей;
- гарантій безперебійності;
- правового режиму розміщення дата-центрів та обробки великих масивів даних;
- регулювання щодо енергоефективності та викидів;
- інтеграції з локальними ВДЕ та системами накопичення;
- забезпечення кіберзахисту AI-інфраструктури;
- створення нормативних умов для AI-ready grid.

Комітет може стати першою інституційною платформою в Україні, яка запропонує державі комплексне бачення регулювання для дата-центрів, AI-кластерів та цифрової енергетичної інфраструктури — із поєднанням енергетичного, технологічного та правового підходів.

Третім ключовим напрямом діяльності є супровід євроінтеграції та гармонізації законодавства з *acquis communautaire*. Україна входить у фазу повної адаптації до європейських норм, включно з ринковими директивами, регулюванням декарбонізації, інтеграції ВДЕ, ринків гнучкості, інфраструктурних проєктів та цифровізації енергетики. Комітет може забезпечити фаховий аналіз відповідності норм, готувати рекомендації, проводити експертні обговорення та співпрацювати з офісом Energy Community для підвищення якості нормотворення.

У підсумку Комітет з енергетики АПУ має перетворитися на інституцію, що не лише реагує на зміни, а формує стратегічний правовий каркас для енергетики майбутнього — гнучкої, децентралізованої, цифрової, клієнтоорієнтованої та синхронізованої з європейським ринком. Його місія — створити передбачувану, сучасну та ефективну нормативну екосистему, яка дозволить Україні відновитися, інтегруватися до ЄС та стати регіональним лідером у сфері інноваційної енергетики.